

VERSLAG VAN DE 9e ZITTING VAN DE EUROPEAN
FORESTRY COMMISSION (E.F.C.) VAN DE F.A.O. TE ROME
VAN 7—14 MEI 1957.

[972.11]

door

J. DE HOOGH

„Vele landen hebben in het verleden de grote betekenis van hun bossen miskend en hun bosbezit door veronachtzaming zien verdwijnen, met alle desastreuze gevolgen van dien. In het programma van een economische en sociale gezondmaking van dergelijke landen of gebieden moet herbebossing de eerste plaats innemen.” Aldus de Directeur-Generaal van de F.A.O., de heer B. R. Sen, in zijn rede gehouden op een der bijeenkomsten van de 9e zitting van de E.F.C. te Rome. In zijn toespraak stelde hij in het bijzonder de grote betekenis van de E.F.C. in het licht, niet alleen voor Europa, maar ook voor de landen buiten Europa.

Zolang de E.F.C. bestaat, heeft deze commissie inderdaad zeer veel stimulerend en vruchtdragend werk verricht. Ook op deze 9e zitting kwam dit wel naar voren in de uitgebreide rapporten, die de verschillende regeringen hadden uitgebracht over de stand van de bosbouw in hun landen en over het gevoerde beleid, mede naar aanleiding van de aanbevelingen door de E.F.C. uitgebracht.

Aan deze 9e zitting van de Europese Bosbouw Commissie, gehouden in het fraaie F.A.O. gebouw te Rome, namen 40 vertegenwoordigers van 17 landen deel: België, Denemarken, Duitsland, Engeland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Marokko, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Spanje, Joegoslavië, Zweden en Zwitserland. De Nederlandse delegatie bestond uit: dr. J. de Hoogh, Inspecteur bij het Staatsbosbeheer en de heren H. J. de Boer, bestuurslid, en mr. S. J. Halbertsma, secretaris van het Boschap. Waarnemers waren aanwezig van de Verenigde Naties, de Raad van Europa, de C.E.A. (Confédération Européenne de l'Agriculture) en de Internationale Unie van Bosbouwproefstations. De landen „achter het IJzeren Gordijn” hadden dit keer geen waarnemers gezonden.

Bij de opening van de Zitting herdacht Sir Henry Beresford-Peirse, als voorzitter, het overlijden van de heren H. Colleaux (België) en S. Duschek (Oostenrijk), die beiden veel hebben bijgedragen in het werk van de E.F.C.

De voorzitter legde er de nadruk op, dat het onderwerp „bosbouwpolitiek” het belangrijkste punt van de agenda was en de meeste tijd in beslag zou nemen. Werd op de vorige zittingen in het begin eerst aan elk der delegaties gelegenheid gegeven het ingediende rapport nader toe te lichten, deze procedure werd thans niet meer gevolgd. Punt voor punt

werden de verschillende onderwerpen aan de orde gesteld en men had bij de discussie de gelegenheid het eigen rapport aan te vullen in verband met recente ontwikkelingen of wel op vragen van andere delegaties toelichting te geven.

Uit de ingediende rapporten kwamen al dadelijk drie hoofdpunten naar voren, die vrijwel in alle landen van overheidswege de bijzondere aandacht hebben: 1. Uitbreiding van het bosareaal en van de beplantingen buiten het bos. 2. Het vraagstuk van het „klein-bosbezit”. 3. De verhoging van de productiviteit van het bos door middel van rationalisatie, door verbetering van het product en door het scheppen van nieuwe mogelijkheden voor de verwerking der bosproducten.

Ten aanzien van het eerste punt, de uitbreiding van de bosoppervlakte, merkt de Werkgroep voor bebossing en herbebossing in het rapport van de laatste zitting in mei 1957 op, dat, bij een verantwoord bodemgebruik, er in elk land een gezonde verhouding moet zijn tussen het bos- en het landbouwareaal. Bij het streven naar uitbreiding van een van beide gebieden, treden vrijwel steeds spanningen op — wij kennen ze in Nederland maar al te goed — die naar de mening van bovengenoemde Werkgroep, door de verantwoordelijke instanties bij het bodemgebruik, in gemeenschappelijk overleg tot een oplossing moeten worden gebracht. In dit verband werd de aandacht gevestigd op een recente publicatie van the Natural Resources Committee of the United Kingdom getiteld: "Forestry, Agriculture and Marginal Land", waarin dit probleem wordt behandeld. Het wordt vooral acuut in landen waar de oppervlakte woeste grond beperkt is en waar, zoals in ons land, vaak om de laatste resten wordt gevochten. In het voorjaar 1958 houdt de Werkgroep voor bebossing en herbebossing een bijeenkomst in Engeland, die in het bijzonder aan dit belangrijke vraagstuk zal zijn gewijd.

De Europese landen hebben ten aanzien van de bebossing, herbebossing en bosverbetering een werkprogramma opgesteld, dat als volgt luidt: 1. Bebossing van woeste gronden en aanleg van beplantingen buiten het bos ongeveer 3,5 miljoen ha en 2. Herbebossing en bosverbetering ook ongeveer 3,5 miljoen ha.

In aanmerking nemende de hoeveelheid woeste grond die nog voor bebossing in aanmerking komt kan voor Europa de volgende schatting worden gemaakt: a. te bebossen 7 miljoen ha en b. te herbeplanten en te verbeteren 6,5 miljoen ha.

Een enorm programma, dat door allerlei oorzaken eerst op lange termijn verwezenlijkt zal kunnen worden. Door klimatologische omstandigheden, gebrek aan voldoende zaden en plantsoenen, ongunstige politieke omstandigheden, gebrek aan kapitaal, uitrusting en mensen, ondervindt men nu reeds remmende invloeden op de uitvoering in verschillende landen. Doch men hoopt deze moeilijkheden deels te kunnen opheffen, waarbij wel wordt gedacht aan internationale hulpverlening.

Het 6e Internationale Populierencongres in 1957 te Parijs gehouden, heeft de wens uitgesproken, dat men zal zoeken naar andere snelgroeiende houtsoorten dan populier en eucalyptus, ten einde aan de toenemende behoefte aan papierhout te kunnen voldoen. Immers, ondanks de enorme uitbreiding van de populieren-aanplant in Centraal- en Zuid-Europa in de laatste jaren, neemt men aan, dat hierdoor de toenemende behoefte aan cellulose nog niet voldoende kan worden gedekt en men dus de

oppervlakte cellulose leverende, snel groeiende houtsoorten, moet zien uit te breiden. Een uitspraak, die diegenen in ons land, die bevreesd zijn, dat er in de toekomst onvoldoende afzet zal zijn voor populierenhout, voor papierhout, in hun oor moeten knopen.¹⁾

Op het gebied van de boswetgeving bleek uit de ingediende rapporten op welke wijze de onderscheiden regeringen deze wetgeving wijzigden of uitbouwden naar gelang de omstandigheden dit nodig maakten. Italië bijvoorbeeld heeft een speciale wet in het leven geroepen ter uitvoering van zijn omvangrijk bebossingsprogramma in Calabrië, dat in 12 jaar zal worden uitgevoerd en uitgebreide voorzieningen nodig maakt ten aanzien van voorbereidend bosbouwkundig onderzoek, scholing van personeel enz. Ook de plantsoen- en zaadvoorziening wordt in de verschillende landen op verheugende wijze op een betere, deels vrijwillige, deels wettelijke basis geplaatst (België).

Evenals op de 3 voorafgaande zittingen van de E.F.C., werd ook nu weer aan het vraagstuk van het „klein-bosbezit” veel aandacht geschonken. Het secretariaat had zelfs een uitvoerige nota aan dit vraagstuk gewijd, waarbij, behalve het behandelde in de vorige zittingen, ook de voor de 9e zitting ingediende rapporten waren verwerkt.

De geringe productiviteit die aan deze bezitsvorm eigen is, aldus deze nota, is voornamelijk te wijten aan het gebrek aan technische kennis van de kleine bosbezitters, die bovendien geen eisen stellen aan hetgeen hun bosbezit oplevert — met wat geriefhout zijn ze meest tevreden — en die voor de verhoging van de productiviteit van hun bezit geen kapitaal hebben voor de nodige investeringen. Om dit probleem te beperken, moet men in de eerste plaats een verdere versnippering van het bosbezit tegen gaan. Hiervoor heeft men in verschillende landen min of meer geslaagde regelingen getroffen. Ook de in ons land aangebrachte wijziging van de compensatie-regeling is zulk een maatregel.

Veel moeilijker is het om het reeds bestaande versnipperde bosbezit tot grotere beheerseenheden te verenigen. Ruilverkaveling zou in de gewenste richting werken, maar van de zijde van de Nederlandse delegatie is uiteengezet hoe moeilijk dit is, gegeven de veelal grote verschillen in kwaliteit en hoedanigheid van de onderling te ruilen bospercelen. Het zal dan ook steeds vrijwel onmogelijk blijken om de eigenaren weer — zoals in de landbouw — een ongeveer even groot perceel bos toe te wijzen, dat bovendien ongeveer even oud moet zijn en van een ongeveer gelijke waarde. Daar deze kleine bosbezitters, zoals gezegd, weinig belangstelling hebben voor een productiviteitsverhoging van hun bos, zullen zij voor een ruilverkaveling zeker niet gauw warm lopen. Gemakkelijker is natuurlijk een ruilverkaveling, die beoogt een doelmatige hergroepering van versnipperde potentiële bosgronden. Hiervoor liggen in verschillende landen nog tal van mogelijkheden.

Ter verhoging van de productie en ter verbetering van de kwaliteit van het product van dit particuliere klein-bosbezit kunnen vele wegen worden bewandeld. In zijn verslag van de 8e zitting van de E.F.C. heeft ir. F. W. Malsch — N.B.T. 28 (7) 1956 (155—163) — hieraan uitvoerige beschouwingen gewijd. Volstaan moge daarom worden met de algemene aanbevelingen te vermelden, waartoe de discussie op de 9e

¹⁾ Zie opmerking in de voorlaatste alinea van blz. 297. Red.

zitting hebben geleid. Ondanks de grote verschillen ten aanzien van dit probleem in de verschillende landen kunnen zij toch wel algemeen geldend worden geacht om te komen tot de zo noodzakelijke hogere productiviteit van het kleinbosbezit.

1. Het brengen van de klein-bosbezitters in een coöperatief verband, in een Stichting of in een N.V., waardoor verdere versnippering van hun bossen wordt voorkomen en tevens om zo doende hun versnipperd bezit tot een eenheid van beheer te brengen, die een intensiever beheer mogelijk maakt.
2. Het scheppen van soortgelijke beheerseenheden van woeste grond, met het doel deze te bebossen of te herbebossen.
3. De aanplant van snelgroeiende houtsoorten buiten het bos.
4. De omzetting van het onproductieve hakhout in opgaand bos.
5. Nauwere samenwerking tussen de instanties, die voorlichting geven in de landbouw en in de bosbouw.
6. Betere voorlichting aan de beseigenaren inzake houtteelt, velling, sortering en transport van het hout.
7. Geldelijke steun aan de beseigenaren van Staatswege in de vorm van subsidies of leningen. In dit verband vestigt de Commissie de aandacht op het systeem van het Fonds Forestier National in Frankrijk, waarbij aan beseigenaren leningen worden verstrekt, ten einde succesrechten te kunnen betalen, zodat zij niet extra behoeven te vellen of een gedeelte van het bos dienen te verkopen.
8. Verbetering van de mogelijkheid om tegen een lage premie het bos te verzekeren, niet alleen tegen brand, maar ook tegen schade door ziekten en plagen of andere calamiteiten.
9. Het stichten van verenigingen van beseigenaren, ter behartiging van gemeenschappelijke belangen (zoals in Skandinavië).

Door de Franse gedelegeerde werd een uitvoerige toelichting gegeven over de hulp die het Fonds Forestier National de France verstrekt aan de beseigenaren die zich hebben verenigd in een „groupement forestier”. Deze hulp kan worden gegeven in natura (bijvoorbeeld zaden en plantsoenen) en is het dubbele van hetgeen de individuele beseigenaar als subsidie kan ontvangen. Daarnaast kunnen aan het „groupement” of aan de deelnemers afzonderlijk, door het fonds leningen worden verstrekt, die de instandhouding van het geheel bevorderen. De „groupements”, die zich vóór 1 januari 1958 hebben gevormd, ontvangen bovendien fiscale voordelen.

Tot 1 februari 1957 vormden zich 40 „groupements” met een gezamenlijke oppervlakte van 21.230 ha bos. De meeste dezer groepen waren ontstaan uit bestaande Stichtingen, deels samen met particulieren, die dan nog meest met elkaar in familie-relatie staan. Het aantal gevormde „groupements” is dus nog niet groot, alhoewel thans nog ongeveer 200 „groupements” in voorbereiding zijn.

Alleen — en dit is een tegenvaller — zijn vrijwel alleen die bosbezitters in deze „groupements” getreden, die reeds behoorlijk beheerd bos bezitten. De klein-bosbezitters en de eigenaren van versnipperde woeste gronden of te verbeteren bossen, houden zich nog te veel afzijdig. En het is juist in het bijzonder voor deze categorie, dat het fonds forestier zich nuttig wil maken. Vandaar dat men de tot stand koming van „groupements” met het gemeenschappelijk doel, om tot bebossing of herbebos-

sing te komen, kortgeleden heeft vergemakkelijkt en er nog meer propaganda voor gaat maken. Het leek mij nuttig hetgeen zich in Frankrijk voordoet wat uitvoerig uiteen te zetten, omdat het duidelijk weergeeft hoe moeilijk deze materie is en welke grote weerstanden men heeft te overwinnen om tot enig resultaat te geraken. Bij de discussies werd door een der leden van de Nederlandse delegatie gevraagd om inlichtingen aangaande de successie-belasting in de verschillende landen, doch algemeen achtte men deze materie te veel verweven met andere belastingen, om hierop van de zijde van de E.F.C. een antwoord te kunnen geven. Verwezen werd naar de C.E.A. (Confédération Européenne de l'Agriculture) die zich hiermee bezig houdt.

Vanzelfsprekend was er veel aandacht voor de zo belangrijke ziekte onder de konijnen, de Myxomatose. Het bleek nog niet mogelijk om op grond van de ervaringen, enige voorspelling te doen over het toekomstige verloop van de ziekte. De directie van het Franse Staatsbosbeheer heeft een speciale organisatie in het leven geroepen, die zich bezig houdt met de bestudering van de ziekte, waarvan de virulentie schijnt af te nemen.

Algemeen werd gerapporteerd over de grote schade die reeën en herten in het bos aanrichten, doch waartegen men voorlopig nog slechts het middel van de voerakker en de afrastering aanbeveelt, indien men niet wil overgaan tot een, zowel voor de bosbouw als voor de jacht, verantwoord afschot.

Ten aanzien van de bestrijding van insectenplagen trok de mededeling van de Franse delegatie de aandacht over de experimenten met een virus, ter bestrijding van *Thaumetopoea pythiocampa* (een op *Pinus* sp. voorkomende processie-rups). De wens werd uitgesproken, dat aan deze methode van bestrijding meer aandacht zou worden besteed, gezien de fatale gevolgen die chemische bestrijding kan hebben op het biologische evenwicht in de natuur.

De bosbrandbestrijdingsmaatregelen worden in alle landen verbeterd. Statistisch blijkt hiervan voor geheel Europa echter onvoldoende, omdat de weersomstandigheden in eenzelfde jaar in de verschillende landen zo uiteenlopen.

De verzekeringmogelijkheden in Denemarken, Engeland, Finland, Nederland en Zweden werden besproken, waarbij bleek, dat sommige verzekeringsmaatschappijen niet alleen het risico van brand, maar ook van tal van andere calamiteiten dekken.

Het verkrijgen van enigszins betrouwbare gegevens op Statistisch gebied — een onderwerp dat ook in vorige zittingen bij herhaling aan de orde kwam — blijft veel zorgen geven. Zo is de prognose van de te verwachten vellings-massa aan hout in het komende jaar uiterst moeilijk. De marktpositie is vaak doorslaggevend voor de jaarkap, vooral in landen met veel klein-bosbezit. Toch acht men het streven naar een betrouwbare prognose van belang voor de zo nodige stabiliteit van de handel in hout en houtproducten.

In verschillende landen wordt steeds meer aandacht besteed aan weg-aanleg, mechanisatie en doelmatige verwerking van het hout, dank zij mede de aanbevelingen van de E.F.C. Het gebruik van afval van loof-hout in kleine afmetingen voor papierhout, is sterk toenemend, evenals de fabricage van houtvezelplaten.

Goede verwachtingen voor de toekomst liggen er in de versuikering

van het hout, dank zij de veelbelovende voortgezette pogingen om een methode te vinden die financieel en technisch aanvaardbaar is. Het ontschorsen van loofhout van geringe afmetingen, op economisch verantwoorde wijze, vraagt nog om een oplossing. Behalve dat men mechanisch moet kunnen ontschorsen, spelen ook transportmoeilijkheden een rol.

Het spreekt vanzelf, dat ook het arbeidsvraagstuk op de agenda stond. In verschillende landen is er een vlucht van bosarbeiders in ander, lichter en hoger betaald werk. Ondanks de maatregelen, die men hiertegen nam, zijn de arbeidsvoorwaarden vaak nog te weinig aantrekkelijk.

Alleen door betere scholing en nascholing, grotere sociale zekerheid en hogere beloning (op één lijn met die in de industrie) zal men de arbeiders voor de bosarbeid kunnen behouden. Van Nederlandse zijde werd medegedeeld, dat in Nederland niet alleen de vakanties worden doorbetaald, doch dat ook een vakantietoeslag wordt gegeven. Voorts werden de arbeidstijden ter sprake gebracht, waaruit bleek, dat men in andere Europese landen over het algemeen een kortere arbeidstijd kent.

Gestreefd wordt naar een klassificatie van het toenemend aantal films op bosbouw gebied, op gelijksoortige wijze als ten aanzien van de bosbouwliteratuur plaats vindt.

Over het bosbouwkundig onderzoek werd met voldoening opgemerkt, dat het zich meer en meer rechtstreeks gaat richten op de verhoging van de productiviteit van het bos.

Aan het slot van de zitting had de verkiezing plaats van een nieuw bestuur, dat thans voor de komende 2 jaren als volgt is samengesteld : Prof. Alberto M. Camaiti, Directeur-Generaal van het Staatsbosbeheer in Italië, voorzitter, dr. Alf. E. Langseater, Directeur van het Staatsbosbeheer in Noorwegen, 1e vice-voorzitter, K. Oedekoven, Oberregierungsrat te Bonn, 2e vice-voorzitter.

Na afloop van de zitting vond een meerdaagse excursie plaats naar de bossen in de gebieden Carnia en Cadore, gelegen in het oostelijk deel van de Italiaanse alpen. Deze bossen, voornamelijk in het bezit van gemeenten en coöperatieve gemeenschappen, worden reeds van oudsher zorgvuldig beheerd volgens bedrijfsregelen, stammend uit de tijd van de republiek Venetië. Deze regeling die kaalkap verbiedt, schrijft een selectieve uitkap voor, bekend als de „Cadore methode”. De Staat beheert de bossen of heeft deze onder controle en beijvert zich, onder voorlichting van het bosbouwproefstation te Florence, de productiviteit ervan te verhogen. Tevens tracht men de beuk en de zilverden, die geleidelijk waren verdrongen, weer hun plaats in het bos terug te geven.

Deze excursie, begunstigd door prachtig weer, was uitstekend verzorgd door het Italiaanse Staatsbosbeheer en een waardig sluitstuk van de 9e zitting van de E.F.C.
